

NEWSLETTER

Slovenskej komisie pre UNESCO

október – december 2022

Zasadnutie Slovenskej komisie pre UNESCO (13.12.2022)

Dňa 13.12. sa uskutočnilo posledné tohtoročné zasadnutie Slovenskej komisie pre UNESCO (SK UNESCO). Nieslo sa v duchu vyhodnotenia aktivít za uplynulý rok a návrhov na spoluprácu a činnosť komisie na budúci rok.

Generálna tajomníčka (GT) SK UNESCO Viera Grigová informovala o novom zložení komisie, vrátane jej predsedu, ktorým je z titulu svojej funkcie minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Rastislav Káčer. Ten slávnostne otvoril jesenné Fórum partnerov a zúčastnil sa aj na oslave 30. výročia UNESCO

Katedry výchovy k ľudským právam. GT stručne priblížila ostatné tradičné podujatia, ktoré prebiehajú pod záštitou a s podporou SK UNESCO: odovzdávanie Cien L'Oréal – UNESCO Pre ženy vo vede spojené s panelovou diskusiou o postavení žien vo vede; oslava 30. výročia UNESCO Katedry výchovy k LP s účasťou mnohých významných hostí; súťaž pre stredoškóľakov Eustory; výročné stretnutie pridružených škôl UNESCO, či 2. Národná konferencia o etike umelej inteligencie.

SK UNESCO v r. 2022 podporila aj nové podujatia – konferenciu o ženách v IT, ktorú zorganizovalo o.z. Aj Ty v IT a Výbor IFAP v priestoroch Novej Cvernovky; galavečer Učiaca sa Trnava pri príležitosti prijatia Trnavy do Sieť učiacich sa miest UNESCO; festival Art&Tech Days a konferenciu, ktorú zorganizovalo Kreatívne mesto UNESCO Košice. Aktívny bol Slovenský výbor programu Človek a biosféra (MAB), ktorý zorganizoval Dni otvorených dverí, oslavu Medzinárodného dňa biosférických rezervácií a pripravil vzdelávacie aktivity pre deti. O viacerých týchto podujatiach sa dočítate viac na ďalších stranách Newslettera. Sekretariát SK UNESCO pokračoval v intenzívnej spolupráci so Stálou delegáciou (SD) SR pri UNESCO. Aj vďaka jej nasadeniu a práci sa Slovensku po prvýkrát podarilo získať miesto člena v Medzivládnom výbore pre ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva na roky 2022-2026. Intenzívna bola aj komunikácia s agentúrou Slovakia Travel, ktorá na budúci rok pripravuje špeciálnu brožúru venovanú len UNESCO. Prítomné členky a členovia SK UNESCO detailnejšie priblížili svoje ostatné aktivity a načrtli plánované činnosti v priebehu budúceho roka.

Budúci rok si pripomenieme 30 rokov členstva SR v UNESCO a prítomnosti UNESCO na Slovensku. Tejto téme by malo byť venované aj budúcoročné Fórum partnerov a celý rad aktivít organizovaných inštitúciami činnými v agende UNESCO. Dôležitým podujatím budúceho roka bude aj jesenná generálna konferencia UNESCO, počas ktorej sa uskutočnia voľby do Výkonnej rady, kde SR kandiduje na r. 2023-2027.

Kandidatúra Slovenska do Výkonnej rady UNESCO na roky 2023-2027

CULTURE
WORLD HERITAGE: As a regular contributor to the Heritage Emergency Fund, Slovakia is helping UNESCO to respond quickly and effectively to crises resulting from armed conflict or disaster. Through its lifelong learning programmes, Slovakia shares its knowledge and best practices on enhancing the protection of World Heritage sites within the wider region.
INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE: As a newly elected member of the Intergovernmental Committee for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, Slovakia is committed to safeguarding living heritage as a vital part of a sustainable way of living. Slovakia shares its expertise in projects carried out in cooperation with UNESCO, especially in conflict-affected countries.

COMMUNICATION AND INFORMATION
PROTECTION OF JOURNALISTS: As a member of the Media Freedom Coalition, Slovakia strongly advocates for the safety of journalists and press freedom. It has initiated comprehensive national media law reforms and stepped up its foreign policy engagement at the UN, UNESCO, the Council of Europe as well as the OSCE.
GLOBAL MEDIA DEFENSE FUNDS: Slovakia is a reliable contributor to the Fund supporting risk-free journalistic reporting to enhance journalists' legal protection and media freedom worldwide.

SLOVAKIA CANDIDATE FOR THE UNESCO EXECUTIVE BOARD (2023-2027)
Slovakia is a beautiful country in the heart of Europe with a varied landscape, diverse culture and unique folklore. However, Slovakia is also a modern for most-looking country that attracts talent and innovation. If there is one thing Slovakia can be proud of, it's the power of its ideas.

SLOVAKIA AS AN ACTIVE MEMBER OF UNESCO
Slovakia has always relied on multilateralism and the rules-based order enshrined in the UN Charter. It was one of the founders of UNESCO as part of Czechoslovakia, and since joining UNESCO in 1993 as an independent state, Slovakia has worked to strengthen its relationship and be a reliable and responsible partner to UNESCO.
In 2023 Slovakia will commemorate its 30th anniversary and 50 years of UNESCO membership. Slovakia is fully committed to further promoting UNESCO's values and objectives and is equally determined to protect its effectiveness in all areas of UNESCO mandate.
Slovakia actively participates in the implementation of UNESCO's Global Programme of Action, including the two Global Action Plans, thereby fulfilling the 2030 Agenda for Sustainable Development.

Slovensko oficiálne kandiduje do Výkonnej rady UNESCO na obdobie rokov 2023-2027. Voľby sa uskutočnia na jeseň 2023, kedy bude v Paríži prebiehať zasadnutie hlavného rozhodovacieho orgánu UNESCO - generálnej konferencie. Aktuálne sa rozbieha kampaň zameraná na presadenie našej kandidatúry, keďže na 4 uvoľnené miesta kandiduje až 6 krajín 2. regionálnej skupiny – Rusko, Srbsko, Uzbekistan, Albánsko, Česká republika a Slovensko. Konkurencia je silná, ale veríme že sa spoločnými silami podarí získať miesto v tomto dôležitom riadiacom orgáne UNESCO. Slovensko by sa tak do Výkonnej rady vrátilo presne po 10 rokoch - doposiaľ bolo jej členom trikrát: v rokoch 1995-1997; 2001-2005 a 2009-2013.

17. zasadnutie Medzivládneho výboru na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO (28.11-4.12.2022)

V dňoch 28.11. až 4.12. prebehlo v marockom Rabate 17. zasadnutie Medzivládneho výboru na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO. Išlo o historicky prvú účasť Slovenska v tomto 24-člennom Výbore, ktorý má hlavné slovo pri posudzovaní a následnom zápise národných nominácií na Reprezentatívny zoznam nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO (SR bola do výboru zvolená tento rok v júli – informovali sme o tom [TU](#)). Na práci výboru sa aktívne zúčastňuje aj členka SK UNESCO Ľubica Voľanská, vedecká pracovníčka z Ústavu etnológie a sociálnej antropológie SAV (na foto prvá zľava).

Počas zasadnutia Výbor zapísal na prestížny Reprezentatívny zoznam [39 prvkov](#), vrátane už deviateho slovenského prvku (viď ďalší príspevok), ale napr. aj výrobu tradičnej francúzskej bagety, tradíciu výroby ľahkého kubánskeho rumu, či čínsku techniku spracovania čaju. Boli zapísané aj 4 prvky na Zoznam prvkov vyžadujúcich naliehavú ochranu. Zoznam tak v súčasnosti obsahuje 687 prejavov živého dedičstva.

Slovensko zastupovala na zasadnutí expertná delegácia pod vedením stálej delegátky SR pri UNESCO A. Plassat Muriňovej, v ktorej boli zastúpení experti Ministerstva kultúry SR - Radoslav Ragač, generálny riaditeľ sekcie kultúrneho dedičstva a Barbora Morongová, riaditeľka odboru nehmotného kultúrneho dedičstva a kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva.

Foto@SD SR pri UNESCO

V poradí už deviaty prvek Slovenska na Reprezentatívnom zozname nehmotného dedičstva ľudstva UNESCO - „Tradície spojené s chovom koní plemena Lipican“

Slovensku sa na pôde UNESCO podaril ďalší veľký úspech. Na Reprezentatívny zoznam nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO pribudol prvek „Tradície spojené s chovom koní plemena Lipican“. Ide o nadnárodnú nomináciu pod vedením Slovenska, ktorú spoločne predkladali Bosna a Hercegovina, Chorvátsko, Maďarsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko a Taliansko. Prvok splnil všetkých 5 požadovaných kritérií UNESCO, čo svedčí o vynikajúcej príprave nominačného spisu, vysokej expertíze aj slovenských odborníkov a výbornej spolupráci dotknutých krajín. Predstavuje znalosti, postupy a zručnosti, ktoré súvisia s chovom, starostlivosťou a výcvikom Lipicanov. Jeho nositeľmi sú tí, ktorí pracujú v národných žrebčinoch a spolu so súkromnými chovateľmi sa podieľajú na chove, výcviku koní, vzdelávacích aktivitách a udalostiach (slávnosti, festivaly, svadby). Chov Lipicanov je plne v súlade s normami týkajúcimi sa chovu a dobrého zaobchádzania so zvieratami a prispieva k napĺňaniu cieľov trvalo udržateľného rozvoja. Na Slovensku je nositeľom prvku Národný žrebčín „Topoľčianky“, štátny podnik.

Foto© CTLK

Slávnostné odovzdanie certifikátov UNESCO prvkom zapísaným do zoznamov UNESCO

Dňa 19.12. sa uskutočnil slávnostný akt odovzdania certifikátov UNESCO slovenským prvkom, ktoré boli počas ostatných 3 rokov zapísané na prestížne zoznamy UNESCO. Certifikáty si z rúk generálneho riaditeľa sekcie kultúrneho dedičstva MK SR R. Ragača prevzali zástupcovia alebo nositelia jednotlivých prvkov: **Hranice Rímskej ríše – Dunajský Limes (západná časť); Drotárstvo; Sokoliarstvo, živé dedičstvo ľudstva a Tradície spojené s chovom koní plemena Lipican.**

V príhovoroch odznali viaceré zaujímavé posolstvá: „Drotárstvo“ ako príklad skromného a minimalistického remesla, ktoré sa môže stať umením. Odkaz celej generácie drotárov je stále živý prostredníctvom práce súčasných nadšencov drotárskeho remesla. Popularita „sokoliarstva“ je na vzostupe. Práve vďaka zanietaniu a nadšeniu mladej generácie ako nositeľovi prvku je sokoliarstvo známe a uznávané nielen na Slovensku, ale aj vo svete. Ako hovoria sokoliari, nie je nič krajšie ako kráčať lesom a byť spojený s dravcom iba silou svojho ducha. „Tradície spojené s chovom koní plemena Lipican“ - Lipican, najstaršie plemeno kultúrnych koní chovaných aj vo svete, je kôň kráľov a kráľ koní. Už vyše 440 rokov si chov Lipicanov drží svoje excelentné a výnimočné postavenie nielen na Slovensku, ale aj vo svete.

Na slávnostnom podujatí sa zúčastnili aj zástupkyne Sekretariátu SK UNESCO Jana Foltányová a Viktória Vargončíková.

Foto@SK UNESCO

Záverečné mesiace boli mimoriadne bohaté na aktivity pod záštitou SK UNESCO

Konferencia „Slovak Women in Tech“

SK UNESCO už viacero rokov spolupracuje s občianskym združením Aj Ty v IT, ktoré prostredníctvom celého spektra aktivít podporuje uplatnenie žien a dievčat v oblasti IT. Za 10 rokov pôsobenia združenia prešlo jeho školeniami a kurzami viac ako 25 000 žien, dievčat a učiteľov z celého Slovenska.

Pri príležitosti 10 rokov fungovania Aj Ty v IT sa 20.10. uskutočnila konferencia „Slovak Women in Tech“. Celodenný program konferencie pozostával z viacerých častí: v rámci interaktívnych aktivít si účastníčky mohli vyskúšať rôzne technologické možnosti programovania a v diskusných blokoch sa venovali aj témam diverzity a inkluzívnej kultúry v zamestnaní žien. Taktiež mali možnosť aktívneho networkingu.

Foto@Aj Ty v IT

UNESCO Katedra výchovy k ľudským právam oslávila svoje 30. narodeniny

Oslávili sme ich spoločne slávnostným podujatím, ktoré sa konalo 26.10. v priestoroch Filozofickej fakulty UK. Podujatie otvoril minister Rastislav Káčer, predseda SK UNESCO. Na stretnutí predstaviteľov zakladajúcej a pokračujúcej garnitúry Katedry, ako aj partnerov z oblasti ľudských práv, zdôraznil dôležitosť vzdelávania a vedy pre ďalšie napredovanie našej spoločnosti. Upozornil na potrebu rozvoja a zvýšených investícií do konkurencieschopného vzdelávacieho systému s cieľom zabrániť masívnemu „úniku mozgov“ do zahraničia. Konštatoval, že vzdelaní ľudia s hodnotovou bázou založenou na rešpekte k ľudským právam

a tolerancii tvoria kultúrnu krajinu, ktorá je dobrým miestom pre život. Priblížil výraznú angažovanosť rezortu zahraničia v agende ľudských práv.

Foto@MZVEZ SR

Katedra, jedna z 5 UNESCO katedrií na Slovensku, bola založená pred 30 rokmi ako prvá svojho druhu v Európe a vo svete. Jej vznik reflektoval na celospoločenské a politické zmeny na sklonku 80-90-tych rokov 20. storočia. Založil ju prvý porevolučný rektor UK prof. Miroslav Kusý – významný politológ, pedagóg a vokálny podporovateľ ľudských práv a občianskych slobôd.

Počas týchto úctyhodných troch desaťročí Katedra vyvíjala širokú publikačnú, edukačnú a popularizačnú činnosť. Pričinila sa o vzdelávanie desiatok študentiek a študentov, ktorí sú naďalej činní v ľudskoprávnej agende a neraz zastávajú významné pozície v štátnej správe, či právnických kruhoch. Stála za mnohými úspešnými projektmi, najmä známej Olympiády ľudských práv, ktorá v r. 2021 získala prestížne ocenenie Európskeho parlamentu „*The European Citizen's Prize*“ a ktorá tradične prebieha pod záštitou SK UNESCO.

Katedre želáme ešte veľa úspešných rokov pôsobenia a pretrvávajúce nasadenie a entuziazmus v šírení demokracie a občiansko-právneho povedomia medzi mladými ľuďmi.

2. národná konferencia Etika a umelá inteligencia

Slovenský výbor pre bioetiku SK UNESCO zorganizoval 8.11. na pôde MZVEZ SR 2. ročník národnej konferencie ETIKA a UMEĽÁ INTELIGENCIA. Podujatie vzbudilo zaslúženú pozornosť širokého spektra účastníkov z akademického, vedeckého a súkromného sektora. Ako zaznelo v úvodných príhovoroch, UNESCO reflektuje na výzvy 21. storočia a rozširuje portfólio svojej pôsobnosti aj o nové témy, akými sú otvorená veda a etika umelej inteligencie. Agenda umelej inteligencie je veľmi širokospektrálna a ovplyvňuje

stále viac životy nás všetkých. Dotýka sa mnohých oblastí, o.i. kultúry, vzdelávania, priemyslu či zdravotníctva. Je na nás, ako etické princípy v implementácii umelej inteligencie premietneme do praxe s tým, aby neprekročili stanovené hranice používania a nemali negatívny vplyv na spoločnosť.

UNESCO na svojej 41. generálnej konferencii schválilo Odporúčanie o etike umelej inteligencie, ktoré stanovuje vysoké etické štandardy pri používaní umelej inteligencie. Na jeho vypracovaní sa podieľali aj slovenskí experti, ktorí sa aktívne zapájali do procesu prípravy a pripomienkovania textu. Tešíme sa, že experti SK UNESCO sa aktívne podieľajú aj na implementácii tohto nástroja UNESCO do praxe.

Výročné stretnutie pridružených škôl UNESCO

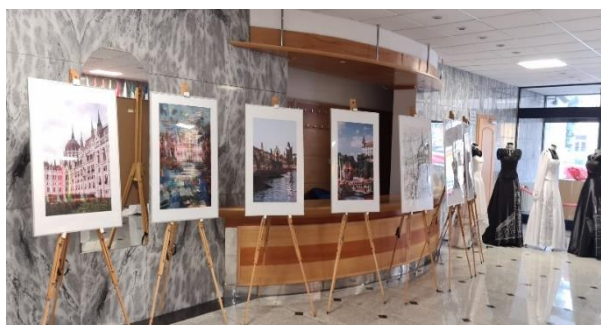

V priestoroch rezortu zahraničia, ktorý zastrešuje činnosť SK UNESCO, sa 15.11. zišli zástupkyne a zástupcovia pridružených škôl UNESCO na svojom každoročnom výročnom zasadnutí. Jeho cieľom bolo prezentovať a zhodnotiť podujatia a aktivity škôl zapojených do Siete pridružených škôl UNESCO (ASPnet) za uplynulé obdobie a diskutovať o plánoch a víziách na budúci rok. Stretnutie zorganizovala koordinátorka Siete ASPnet na Slovensku Natália Fillová v spolupráci so Sekretariátom SK UNESCO.

Do ASPnet je na celom svete zapojených viac ako 11 000 škôl. Ide o základné alebo stredné školy, ktoré sa rozhodli viesť vyučovanie v zmysle princípov globálneho občianstva, udržateľného rozvoja, tolerancie a ochrany ľudských práv.

Činnosť aktuálne už 25 slovenských pridružených škôl UNESCO zastrešuje a koordinuje Informačno-dokumentačné stredisko UNESCO pri Univerzitnej knižnici v Bratislave.

Foto© SK UNESCO

Galavečer „Učenie spája“ pri príležitosti uvedenia mesta Trnava do Medzinárodnej siete Učiacich sa miest UNESCO

O tom, že sa Trnava stala prvým slovenským zástupcom v Medzinárodnej sieti učiacich sa miest UNESCO sme Vás informovali už v minulom vydaní Newslettera. Tentokrát sa prostredníctvom fotodokumentácie preniesieme na galavečer „Učenie spája“ zorganizovaný pri tejto príležitosti v Trnave 22.11. SK UNESCO zastupovala jej generálna tajomníčka, ktorá vyjadrila presvedčenie, že sa úspešný príbeh Trnavy stane inšpiráciou a motiváciou aj pre ostatné slovenské mestá s potenciálom stať sa súčasťou rodiny UNESCO.

Foto@Učiaca sa Trnava

6. ročník Art & Tech Days

Kreatívne mesto Košice usporiadalo dňa 24.11. v poradí už 6. ročník Art&Tech Conference, ktorá sa konala aj pod záštitou SK UNESCO. Inšpiratívni spíkri zo Slovenska aj zahraničia prezentovali svoje postrehy na tému „Zmena“ (Change), ktorá je vyvolaná umením, technológiami a dizajnom. Išlo o hlavné podujatie festivalového týždňa Art&Tech Days, ktoré je vlajkovým podujatím organizácie Creative Industry Košice, neziskovej organizácie realizujúcej aktivity Košíc v sieti kreatívnych miest UNESCO. Na podujatí sa zúčastnili umelci, podnikatelia, vedci, dizajnéri a výskumníci s cieľom predstaviť nové idey, prístupy, objavy či trendy v chápaní technológií, umenia, dizajnu a zmeny, ktorú dnes prežívame. Celotýždňový festival pozostával z debát, workshopov, masterclass kurzov, výstav a samotnej konferencie.

Slovensko malo zástupcu na ArtCamp Malta

UNESCO buduje mosty medzi umelcami aj vďaka projektu ArtCamp Malta 2022. Jeho súčasťou bol tento rok aj slovenský akademický maliar Pavel Michalič. Projekt ponúkol jedinečnú príležitosť na prezentáciu diel a kreativity 21 umelcov z rôznych kútov sveta. Prostredníctvom prezentácií jednotlivých kultúr prispel k medzikultúrnemu dialógu prostredníctvom umenia – jednému z hlavných cieľov UNESCO.

Počas pobytu mali výtvarníci možnosť vytvoriť viacero obrazov, ktoré boli následne súčasťou výstavy v Archeologickom múzeu vo Vallette. Pavel Michalič prezentoval 3 maľby technikou akryl.

Foto@ ArtCamp Malta

Výzvy na predkladanie nominácií na ceny UNESCO

Cena UNESCO kráľa Hamada Bin Isa Al-Khalifa - využívanie informačných a komunikačných technológií vo vzdelávaní na rok 2022. Ústrednou témou ceny je tento rok „Využitie verejných platforiem s cieľom zabezpečenia inkluzívneho prístupu k digitálnemu vzdelávaciemu obsahu“. Dvaja ocenení budú odmenení sumou 25 000 USD každý. Prihlásiť sa môžu projekty, ktoré uľahčujú sprístupnenie digitálnych vzdelávacích platforiem alebo digitálneho obsahu, ako aj tie ktoré napomáhajú zvýšenej konektivite v oblasti vzdelávania a rozvoja digitálnych zručností vyučujúcich a pedagógov. Projekty vypracované v anglickom alebo francúzskom jazyku môžete zasielať Sekretariátu SK UNESCO do 15.1.2023 na adresu unesco@mzv.sk. Podrobnejšie informácie o cene nájdete [TU](#).

Cena UNESCO Bangladesh Bangabandhu Sheik Mujibur Rahman za kreatívnu ekonomiku na rok 2023

Cenu môže získať osoba, inštitúcia alebo mimovládna organizácia, ktorá realizuje inovatívny projekt/program nacielený na podporu podnikania mladých ľudí (vo veku od 16 rokov) v kultúrnych alebo kreatívnych odvetviach. Obzvlášť vítané sú projekty, ktoré sa zameriavajú na budovanie kapacít a účasť žien/znevýhodnených skupín z komunit migrantov. Víťaz získa finančnú odmenu vo výške 50 000 USD. V prípade záujmu predložiť nomináciu, nás kontaktujte na emailovej adrese unesco@mzv.sk najneskôr do 15.1.2023. Viac o cene sa dočítate [TU](#).

Iné zaujímavosti v skratke

Nová koncepcia zážitkových programov environmentálnej výchovy pre deti a mládež Biosférickej rezervácie UNESCO Poľana - rôznorodé tematické programy v tejto chránenej krajinskej oblasti podnecujú nielen bližší vzťah detí k prírode, ale aj zodpovedné správanie sa voči druhým a životu samému. Témami sú upevnenie environmentálneho a regionálneho povedomia, rozvoj mäkkých zručností, výchova k mládežníckej participácii a zdravému životnému štýlu, či podpora dobrovoľníctva v regióne Podpoľania. Vízia programu, ktorý podporuje tímovú a individuálnu prácu v prírode, je v súlade s agendou programu UNESCO „Človek a biosféra“. Viac sa dozviete na [EKOCENTRUM – CHKO Poľana \(sopsr.sk\)](#).

Expertka SR Jitka Dobbersteinová z Centra vedecko-technických informácií SR bola generálnou riaditeľkou UNESCO nominovaná do 15-členného Globálneho riadiaceho výboru pre otvorenú vedu, ktorý má poradnú úlohu pri riadení implementácie Odporúčania o otvorenej vede vo svete, na príprave ktorého sa podieľala aj SR.

Biosférické rezervácie majú od novembra t.r. svoj medzinárodný deň - 3. november. Je to príležitosť zamyslieť sa nad dôležitosťou starostlivosti o životné prostredie a dosiahnutím rovnováhy medzi ľudskými aktivitami a ochranou prírodných zdrojov. Do osláv sa tento rok aktívne zapojil aj Slovenský výbor programu „Človek a biosféra“ a [Biosférická rezervácia Poľana](#).

V novembri pribudla na slovenskej mape UNESCO ďalšia pridružená škola UNESCO – ZŠ T. J. Moussona v Michalovciach. Celkovo máme na Slovensku už [25 pridružených škôl UNESCO](#).

Želáme Vám pokojné prežitie vianočných sviatkov, veľa pohody, voní a spoločných chvíľ strávených po boku najbližších a milovaných.

Rovnako Vám prajeme všetko dobré v novom roku 2023 a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu.

Lipicany v Topolčiankach, Foto@ Paľo Čepček

Sekretariát Slovenskej komisie pre UNESCO

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
Hlboká cesta 2, 833 36 Bratislava, Tel: 02/ 5978 3603

E-mail: unesco@mzv.sk, Web: www.unesco.sk

Sme aj na sociálnych sieťach:

